

ΝΕΟΣ ΠΚ-ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ:

- 1) Κατάργηση της τριχοτόμησης των εγκλημάτων. Δεν υπάρχουν πλέον πταίσματα, μόνο πλημμελήματα και κακουργήματα.
- 2) Η κοινωφελής εργασία αναβαθμίζεται σε κύρια ποινή (ΠΚ 50). Προς το παρόν όμως έχει ανασταλεί η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων γιατί ελλείπει η υλική υποδομή που θα επέτρεπε την έκτιση της ποινής αυτής.
- 3) Εγκατάλειψη της θεατρικότητας του ποινικού δικαίου. Καταργήθηκε ο θεσμός της μετατροπής της ποινής σε χρήμα, εξορθολογίστηκαν οι ποινές, αντιμετωπίστηκε το φαινόμενο να απειλούνται πολύ μεγάλες ποινές που στην πράξη δεν εκτελούνταν (=θεατρικότητα). Μόνη δυνατότητα η μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε κοινωφελή εργασία, δυνατότητα όμως που προς το παρόν έχει επίσης ανασταλεί.
- 4) Καταργήθηκε ο ν.1608/1950 περί καταχραστών του Δημοσίου, που απειλούσε μέχρι και ισόβια κάθειρξη για προσβολή περιουσιακών εννόμων αγαθών παραβιάζοντας κάθε αναλογικότητα.

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΛΛΑΓΕΣ:

ΠΚ 1: Καλύτερη διατύπωση της αρχής της νομιμότητας.

ΑιτιολΕ: Από την αρχή της νομιμότητας+το άρθρο 7.1 Συντάγματος προκύπτουν οι εξής 4 θεμελιώδεις (υπο)αρχές: απαιτείται πράξη (όχι δλδ ποινικοποίηση του φρονήματος), η πράξη να περιγράφεται σε τυπικό νόμο, η πράξη να είναι ορισμένη με ακρίβεια, η ποιή να είναι ορισμένη ρητά.

ΠΚ 2 §1: εφαρμογή της **ευμενέστερης διάταξης**, όχι του ευμενέστερου νόμου όπως προέβλεπε το παλιό άρθρο. Αρχή της αναδρομικής εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης.

ΠΚ 2 §2: προσθήκη: παύουν και τα μέτρα ασφαλείας (Μυλωνόπουλος: σωστό)

ΠΚ 3: καταργήθηκε η διάταξη για τους νόμους με προσωρινή ισχύ (επιφυλάξεις Μυλωνόπουλου)

ΠΚ 4: καταργήθηκε η αντισυνταγματική παλιά διάταξη που προέβλεπε μη εφαρμογή της αρχής του ηπιότερου νόμου κατά την επιβολή των μέτρων ασφαλείας. (Μυλωνόπουλος: σωστό)

ΠΚ 13 (ε): **καταργήθηκε η «κατά συνήθεια» τέλεση** του εγκλήματος ως περίπτωση που θεμελιώνει/επαυξάνει το αξιόποino. Μένει όμως η «κατ' επάγγελμα» τέλεση.

ΑιτιολΕ: Θεωρείται ότι αυτή η «σταθερή ροπή» πρέπει να οδηγεί σε μείωση και όχι σε επαύξηση της ποινικής κύρωσης, καθώς δείχνει μείωση των δυνατοτήτων του δράστη να αντισταθεί στην τέλεση της αξιόποινης πράξης.

ΠΚ 15:

- αναφέρονται ρητά οι 3 **πηγές της ιδιαίτερης νομικής υποχρέωσης** στα μη γνήσια εγκλήματα παραλείψεως (νόμος/σύμβαση/προγενέστερη επικίνδυνη ενέργεια).

- δυνατότητα στο δικαστή να επιβάλει μειωμένη ποινή στο διά παραλείψεως τελούμενο έγκλημα, με τη σκέψη (ΑιτιολΕ) ότι η παράλειψη ορισμένες φορές μπορεί να έχει μικρότερη απαξία από την πράξη.

ΠΚ 18:

- **καταργείται η τριχοτόμηση των εγκλημάτων.** Πλέον δεν υπάρχουν πταίσματα, μόνο πλημμελήματα και κακουργήματα.
- ήδη από εδώ φαίνεται η αναβάθμιση της **κοινωφελούς εργασίας** σε αυτοτελή κύρια ποινή.

ΠΚ 21 §2: προστέθηκε ότι η §1 δεν εφαρμόζεται (άρα το άδικο της πράξης δεν αίρεται) όταν η προσταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη. Αυτό υπήρχε ήδη σε επίπεδο τυπικού νόμου. [Βλ. Α' τόμο ΓενΠοιν Μυλωνόπουλου, σελ. 417-418 ιδίως περίπτωση (δ)]

ΠΚ 29 **SOS**:

- το βαρύτερο **αποτέλεσμα** πρέπει να τυποποιείται ως **αυτοτελές έγκλημα εξ αμελείας**. Το έλεγε ήδη ο Μυλωνόπουλος [βλ. Α' τόμο ΓενΠοιν σελ. 344]
- το βαρύτερο αποτέλεσμα πρέπει να αποδίδεται σε **ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ αμέλεια**. Το φώναζε ο Μυλωνόπουλος [βλ. Α' τόμο σελ. 338-343], για να αντιμετωπιστούν περιπτώσεις δόλου ως προς το βαρύτερο αποτέλεσμα, όπου η λύση της συρροής οδηγούσε σε αφόρητες αξιολογικές αντινομίες [βλ. ιδίως σελ. 339 κάτω-340]
- καθιερώνεται ρητά η **συμμετοχή στο εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο έγκλημα**. Το δεχόταν και υπό το παλιό καθεστώς η κρατούσα γνώμη, ο Μυλωνόπουλος διαφωνούσε και ζητούσε νομοθετική ρύθμιση (αυτή που ήρθε τώρα), με το επιχείρημα ότι δεν νοείται συμμετοχή στο **εξ αμελείας** βαρύτερο αποτέλεσμα, αφού η συμμετοχή προϋποθέτει δόλο. [Βλ. Β' τόμο ΓενΠοιν σελ. 295-297]. Με τη ρύθμιση αυτή αίρεται η αμφισβήτηση, επομένως δεχόμαστε κανονικά πχ ηθική αυτουργία σε θανατηφόρο σωματική βλάβη.

ΠΚ 31: καλύτερη διατύπωση της νομικής πλάνης, ιδίως η §2 αποτυπώνει καθαρά την έννοια της συγγνωστής πλάνης.

ΠΚ 33:

- καταργήθηκε η ρύθμιση για τους κωφαλάλους (ισχύει συνεπώς γι' αυτούς η γενική διάταξη ΠΚ 34).
- προστέθηκε ως λόγος άρσεως του καταλογισμού η **αδυναμία αποφυγής του αδίκου**, το λεγόμενο «τραγικό ηθικό δίλημμα», το «άλλως δύνασθαι πράττειν». [Βλ. Α' τόμο σελ. 670-674 περί βουλευτικής αδυναμίας συμμόρφωσης]

ΠΚ 34:

- άλλαξε το βιολογικό κριτήριο της ανικανότητας προς καταλογισμό. Πλέον έχουμε: **ψυχική διαταραχή/ διανοητική διαταραχή/ διατάραξη της συνείδησης για οποιοδήποτε λόγο**.
- εξακολουθεί βέβαια να προσαπαιτείται το αξιολογικό (ψυχολογικό) κριτήριο, που πρέπει να οφείλεται σε έναν από τους 3 παραπάνω βιολογικούς παράγοντες: αδυναμία διάκρισης/αδυναμία συμμόρφωσης.

ΠΚ 36 §2: η πλήρης ποινή απειλείται πλέον όχι μόνο στην περίπτωση της υπαίτιας μέθης, αλλά γενικά για οποιοδήποτε υπαίτια διατάραξη της συνείδησης.

ΠΚ 37: καταργήθηκε

ΠΚ 42 **SOS**:

- για να γίνει δεκτή απόπειρα, πρέπει ο δράστης **να αρχίσει να εκτελεί την περιγραφόμενη στο νόμο πράξη = να πραγματώσει τμήμα της αντικειμενικής υπόστασης** (ΑιτιολΕ). Ο νέος ΠΚ φαίνεται (το γράφω με επιφύλαξη, είναι δική μου διαπίστωση) να υιοθετεί την τυπική-αντικειμενική θεωρία για την αρχή εκτελέσεως [βλ. Β' τόμο σελ. 28 επ.], αυτή που υποστηρίζεται από τη «Σχολή της Θεσσαλονίκης». Έτσι εγκαταλείπεται η μέχρι σήμερα κρατούσα νεότερη ουσιαστική- αντικειμενική θεωρία του τύπου του Frank [βλ. σελ. 32 επ.]. Η νέα αυτή ρύθμιση έχει γίνει αντικείμενο σφοδρής κριτικής: πχ1 αρχή εκτελέσεως ανθρωποκτονίας υπάρχει το πρώτον όταν ο δράστης πυροβολήσει το θύμα; πχ2 αρχή εκτελέσεως κλοπής υπάρχει το πρώτον όταν ο δράστης ακουμπήσει το χέρι στο υλικό αντικείμενο της κλοπής; Με τη νέα ρύθμιση η απάντηση φαίνεται να είναι: ΝΑΙ, ΜΟΝΟ ΤΟΤΕ, ΟΧΙ ΝΩΡΙΤΕΡΑ. Αυτά όμως είναι «τραγικά νομικά λάθη» κατά Μυλωνόπουλο, κακώς επεκράτησε στο νέο ΠΚ η άποψη της σχολής της Θεσσαλονίκης, πλην όμως είναι τώρα ισχύον δίκαιο.
- τιμώρηση απόπειρας: η παλιά §2 έδινε τη δυνατότητα στο δικαστήριο να επιβάλει στον αποπειραθέντα ίδια ποινή με αυτήν του αυτουργού και όχι μειωμένη όπως είναι ο κανόνας. Η διάταξη αυτή καταργήθηκε, γιατί η δυνατότητα αυτή που παρεχόταν στο διακστή είχε επικριθεί ως αντισυνταγματική [Βλ. Β' τόμο σελ. 13 κάτω-14]
- γίνεται δεκτή **απόπειρα στα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα**. Αυτή γινόταν δεκτή από την κρατούσα γνώμη και υπό το προϋπόθετο δίκαιο, ο Μυλωνόπουλος όμως ήταν αντίθετος, με το επιχείρημα ότι χωρίς νομοθετική ρύθμιση (αυτή που ήρθε τώρα) η αποδοχή απόπειρας στα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα παραβιάζει την αρχή της νομιμότητας, διότι η απαιτούμενη στην απόπειρα «απόφαση» αποκλείεται στο εξ αμελείας βαρύτερο αποτέλεσμα («απόφαση» και «εξ αμελείας αποτέλεσμα» αλληλοαπωθούνται λογικώς) [Βλ. Β' τόμο σελ. 78 κάτω-80]. Με τη ρύθμιση αυτή του νέου ΠΚ αίρεται η αμφισβήτηση, μπορούμε συνεπώς κανονικά να δεχτούμε πχ απόπειρα θανατηφόρου ληστείας.

ΠΚ 43: καταργήθηκε η απρόσφορη απόπειρα, αυτές οι συμπεριφορές θεωρούνται πλέον νομικώς αδιάφορες. ΑιτιολΕ: ο δράστης της απρόσφορης απόπειρας τιμωρείται [υπό το παλιό καθεστώς] επειδή πιστεύει ότι τελεί ένα έγκλημα ενώ στην πραγματικότητα δεν δημιουργεί κίνδυνο για κανένα έννομο αγαθό, στόχος της κατάργησης της απρόσφορης απόπειρας είναι ένα αντικειμενικό ποινικό δίκαιο. Έτσι φαίνεται (πάλι με επιφύλαξη) να υιοθετείται η θεωρία της ελλιπούς αντικειμενικής υποστάσεως [βλ. Β' τόμο σελ. 56 επ.], την οποία κατακρίνει με σφοδρότητα ο Μυλωνόπουλος. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα που βρίσκεται στη μέση της σελ. 61 με τον έμπορο ναρκωτικών Α. Κατά τη θεωρία της ελλιπούς αντικειμενικής υποστάσεως που φαίνεται να είναι πια το ισχύον δίκαιο, η πράξη αυτή -που παλιά θα τιμωρούνταν ως απρόσφορη απόπειρα- ΔΕΝ είναι αξιόποινη. Σφοδρή κριτική εδώ. Πρόβλεψη Μυλωνόπουλου: τα δικαστήρια, ακριβώς για να τιμωρούν περιπτώσεις απρόσφορης απόπειρας, θα διαστέλλουν την έννοια της σχετικώς (α)πρόσφορης απόπειρας που τιμωρείται ως πρόσφορη και θα υπάγουν εκεί, στο ΠΚ 43 §1, όλες τις συμπεριφορές που παλιά ήταν απρόσφορες απόπειρες.

ΠΚ 44:

- §1: υπαναχώρηση από μη πεπερασμένη απόπειρα: καμία αλλαγή
- §2: μας λέει πώς αντιμετωπίζεται εκείνος που **απέχει από αποτυχημένη απόπειρα** (αποτυχημένη απόπειρα εννοεί ο νόμος λέγοντας «αποτυχημένο έγκλημα»). Ο δράστης που

απέχει από αποτυχημένη απόπειρα (ΟΧΙ: υπαναχωρεί, ΔΕΝ νοείται υπαναχώρηση από αποτυχημένη απόπειρα) τιμωρείται κι αυτός με μειωμένη ποινή, όπως ο υπαναχωρήσας από πεπερασμένη απόπειρα. [Για την αποτυχημένη απόπειρα βλ. Β' τόμο σελ. 91 επ.]

- §3: τα ίδια που ίσχυαν μέχρι τώρα ισχύουν και αν το αποτέλεσμα δεν επήλθε μεν, αλλά από άλλη αιτία, εφόσον..... βλ. νόμο. πχ τον πυροβολώ, τον πάω όμως στο νοσοκομείο ακόμη ζωντανό. Εκεί πεθαίνει από ενδονοσοκομειακή λοίμωξη. Εδώ υπάρχει απόπειρα, επομένως γίνεται κανονικά δεκτή η υπαναχώρηση. [Βλ. Β' τόμο σελ. 87 περ. (γ)]
- §3: η υπαναχώρηση από πεπερασμένη απόπειρα μένει ατιμώρητη, αν το αξιόποινο του εγκλήματος εξαλείφεται με έμπρακτη μετάνοια. Το ζητούσε η θεωρία. [Βλ. Β' τόμο σελ. 88]

ΠΚ 45: ρητά πλέον συναπόφαση και συνεκτέλεση(όπου συνεκτέλεση=πραγμάτωση στοιχείου αντικειμενικής υπόστασης εν όλω ή εν μέρει)

ΠΚ 47 **SOS**: καταργήθηκε η διάκριση άμεσης-απλής συνέργειας. Μόνη εξαίρεση όπου έχουμε άμεση συνέργεια: όταν το πρόσωπο προσφέρει συνδρομή κατά την τέλεση της πράξης και θέτει με αυτήν το αντικείμενο στη διάθεση του φυσικού αυτουργού. Πότε συμβαίνει αυτό; Μία περίπτωση μόνο μπορεί να σκεφτεί ο Μυλωνόπουλος: πχ ο Α σκαρφαλώνει στο δωμάτιο όπου βρίσκεται το αντικείμενο χ. Το παίρνει για να το δώσει στο Β, που θέλει να το ιδιοποιηθεί. Είναι η προβληματική της ιδιοποίησης υπέρ τρίτου και κατά την πρώτη από τις τρεις υποστηριχθείσες απόψεις ο Α εδώ είναι άμεσος συνεργός. [Βλ. ΕιδΠοιν Μυλωνόπουλου σελ. 69]

ΠΚ 52: Το ανώτατο όριο της πρόσκαιρης κάθειρξης πέφτει από τα 20 στα 15 έτη.